

Stanowisko
Związku Miast Polskich
**w sprawie poselskiego projektu ustawy o legalności działania organów gminy zaangażowanych
w organizację wyborów prezydenckich w 2020 roku (druk 2716)**

Zarząd Związku Miast Polskich **wyraża pełną solidarność z wójtami i burmistrzami**, którzy w kwietniu 2020 r. ulegli niezgodnym z prawem naciskom urzędników administracji rządowej, nakłaniającym do przekazania bez podstawy prawnej wyznaczonemu operatorowi spisów wyborców, zawierających chronione dane osobowe. Uprawomocnione w lipcu br. pierwsze orzeczenie w tej sprawie (sąd stwierdził przekroczenie uprawnień, odstępując warunkowo od wydania wyroku skazującego, po uwzględnieniu okoliczności towarzyszących wówczas przygotowaniom do tzw. wyborów kopertowych) jest jasne i wyważone.

Związek Miast Polskich, pod wpływem nadchodzących z urzędów miast informacji, zamówił wówczas **opinię prawną** w tej sprawie (**w załączeniu**), którą udostępnił na swojej stronie internetowej i rozesłał do miast i innych organizacji samorządowych. Wynikało z niej jednoznacznie, że brak było podstaw do przekazywania przez gminy danych osobowych wyborców. Na jej podstawie zdecydowana większość włodarzy miast i gmin **odmówiła wykonania nielegalnego polecenia nieuprawnionych organów**, a niektóre przekazały spisy zabezpieczone hasłem, które zamierzały ujawnić dopiero po rozstrzygnięciu wątpliwości prawnych.

W związku z powyższym Zarząd Związku:

- 1) **negatywnie opiniuje poselski projekt ustawy z druku 2716**, ponieważ nikt nie może po ponad 2 latach *ex post* uznać legalności działań, które w ówczesnym stanie prawnym były nielegalne;
- 2) zauważa, że - zgodnie z Kodeksem karnym - kto publicznie nawołuje do popełnienia przestępstwa podlega odpowiedzialności karnej; tej samej odpowiedzialności podlega także ten, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego;
- 3) rozważy wsparcie prawne dotkniętych ewentualnymi orzeczeniami sądów burmistrzów i prezydentów miast członkowskich, jeśli postanowią wnieść pozwy cywilne wobec urzędników administracji rządowej, którzy wywierali na nich w kwietniu 2020 r. nielegalne naciski (m.in. grożąc zarządem komisarycznym).

Zarząd zwraca uwagę, że grupa posłów – inicjatorów projektu – stwarza niebezpieczny precedens działania niezgodnego z konstytucyjną zasadą trójpodziału władzy w demokratycznym państwie prawa. Można sobie wyobrazić, że możliwe będzie także wydanie *ex post* ustawy, która **arbitralnie, poza władzą sądowniczą** uzna, że legalne jakiś czas temu działania były jednak nielegalne. Kategorycznie sprzeciwiamy się takim pomysłom.

Zarząd stanowczo protestuje też przeciwko zawartemu w uzasadnieniu projektu sformułowaniu: *Niestety, tylko niektórzy wójtowie, burmistrzowie, prezydenci zdecydowali się podjąć decyzje nakierowane na troskę o ciągłość władzy państwowej, polegające na przekazaniu spisów wyborców Poczcie Polskiej*. Wspierając miasta w wielu kwestiach, związanych z przygotowaniem do wyborów w 2020 r., Związek miał bezpośredni i pełny obraz sytuacji. Jednocześnie stwierdzamy, że **wszystkie miasta i gminy prowadziły w warunkach stanu epidemii wszelkie możliwe działania zmierzające do bezpiecznego przygotowania i przeprowadzenia wyborów, starając się pokonać rozliczne przeszkody**, np. trudności w obsadzeniu większości obwodowych komisji wyborczych. Mimo tych starań wybory i tak nie odbyły się w konstytucyjnym terminie. Wszelkie problemy, powodowane przez nadzwyczajne okoliczności, mogły być zgodnie z Konstytucją rozwiązane ku powszechnemu pożytkowi, gdyby zostały wysłuchane apele samorządów i ekspertów o w pełni uzasadnione wówczas wprowadzenie stanu klęski żywiołowej.

Kraków, 21 października 2022 r.

Za Zarząd

Prezes Związku